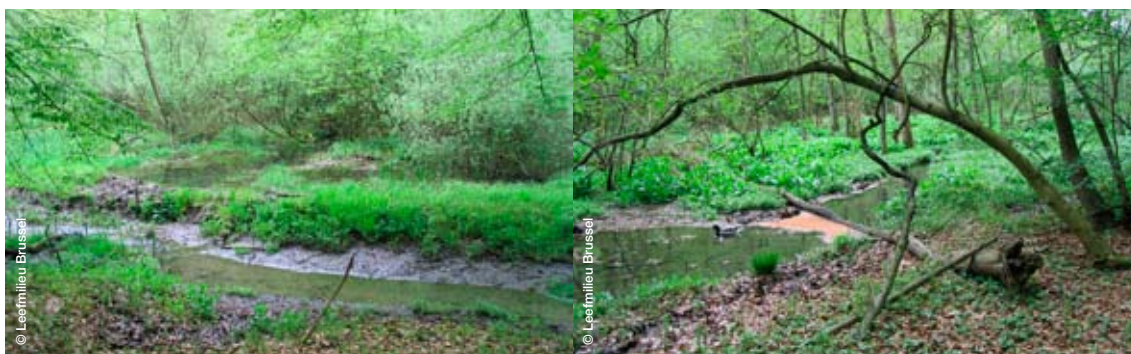

HET POELBOS

Een integraal natuurreservaat

Het Poelbos in het noordoosten van Brussel is een gewestelijk natuurreservaat en beschermingszone Natura 2000. Het werd aangeplant door de monniken van de abdij van Dielegem op de plek waar vroeger een kalksteengroeve stond. Samen met het Laarbeek- en Dielegembos, het Koning Boudewijnpark en de moerassen van Jette en Ganshoren, maakt het deel uit van de Molenbeekvallei, een uitgestrekt geheel van groenzones met een oppervlakte van meer dan honderd hectare. De fauna en flora van het Poelbos zijn uitzonderlijk.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Zoals de aanpalende bossen van Laarbeek en Dielegem, was het Poelbos (dat toen nog een andere naam had) in de middeleeuwen een steengroeve. De monniken van Dielegem wilden de abdij vergroten en openden daarvoor in de veertiende eeuw meerdere steengroeven op de terreinen die zij in de omgeving bezaten en die rijk waren aan kalksteen. De exploitatie stopte niet bij wat ze zelf nodig hadden voor de abdij. Het werd een bron van inkomsten en de monniken leverden stenen voor verschillende gebouwen van religieuzen in Brussel en zelfs in Mechelen.

De steengroeve werd in de loop van de zeventiende eeuw opgegeven, omdat ze regelmatig overstroomde. De monniken plantten een bos op die plek om die toch nog te laten renderen. Ze plantten er beuken en eiken. De populieren en essen zijn het resultaat van natuurlijke uitzaaiing. Zo werd de vroegere steengroeve het 'Poelbos', letterlijk een bos in een waterpoel.

Na de ontmanteling van de abdij, wisselde het bos verschillende keren van eigenaar. Uit geschriften blijkt dat de Jetse advocaat Edmond Tricher het in 1889 aankocht. Hij liet er een kasteel bouwen langs de Laarbeeklaan en zorgde er waarschijnlijk voor dat de onmiddellijke omgeving werd aangelegd als een romantisch park.

De Tweede Wereldoorlog bleek fataal voor de oude beuken in het bos: de bezetter velde de meeste exemplaren om er geweerkolven van te maken!

In 1964 werd de gemeente Jette eigenaar van het gebied. Het kasteel werd voor diverse doeleinden gebruikt (als dagcentrum voor de kinderen van de scholen, voor zaalverhuur, als jeugdcentrum), vooraleer het in 1973 werd afgebroken omdat het in verregaande staat van verval verkeerde.

In 1977 integreerde de gemeente het Poelbos in zijn grote project voor een gewestelijk park. Voor de bescherming van wat toen een van de laatste enclaves van Brabants landschap was, stelde ze voor om de drie beboste delen van Jette (Laarbeek-, Dielegem- en Poelbos) met elkaar en met de aangrenzende groenzones te verbinden. Dat uitgestrekte geheel van bijna 110 hectare werd het Koning Boudewijnpark.

Dankzij de vzw C.E.B.O. (Milieucommissie voor Brussel-West) werd de vallei van het Poelbos, waar vroeger de steengroeve lag, hetzelfde jaar nog een educatief natuurreservaat. Dit deel kreeg in 1989 het statuut

van domaniaal natuureservaat. Die titel werd in 1998 uitgebreid tot het volledige bos (dat al sinds 1976 als landschap was geklasseerd).

ALGEMENE BESCHRIJVING : HERWONNEN BOSGEBIED

De uitbating van de ondergrond van het Poelbos in de middeleeuwen ligt aan de basis van zijn uitgesproken reliëf. Het dal werd op bepaalde plaatsen diep uitgegraven. In het laagst gelegen deel liggen een beek, een waterplas en een vijver, die worden gevoed door verschillende bronnetjes. Ze zijn een toevluchtsoord voor kikvorsachtige dieren (bruine kikker, gewone pad, kleine en alpenwatersalamander) en de beroemde gele Brusselse iris. De zone wordt voor een stuk beschermd door het plateau. Daardoor geniet de valleibodem van een microklimaat. Een kleine vissersclub beheert de vijver en bewaakt de biodiversiteit.

De hellingen het plateau van het Poelbos zijn bebost. De keuze voor de oorspronkelijke boomaanplant (beuken, eiken, olmen en populieren) gebeurde met het oog op de houtkwaliteit. Want tot aan de Tweede Wereldoorlog werd het Poelbos ontgonnen voor zijn hout. Sindsdien namen andere boomsoorten de open plekken in en vormden er zich diverse bosbiotopen: een beukenbos met een onderhoud van anemonen, een stuk met es en ahorn, een vochtig bos met wilgen en populieren.

Een beperkt deel van de oppervlakte van het Poelbos bestaat uit weiden die ook dienst doen als recreatieruimte.

De kwetsbaarheid van de biotoop en de wil om de dieren die er leven te beschermen gaven de doorslag bij de klassering van het Poelbos als natuureservaat. Daarom wordt de toegang tot bepaalde zones beperkt tot paden, of mogen bezoekers er alleen in onder leiding van een gids van de vzw C.E.B.O.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Bij tellingen in het Poelbos registreerde men tot 45 verschillende vogelsoorten die er hun nesten bouwen. Daarbij horen houtduif, zanglijster, Turkse tortel, winterkoninkje, pimpel- en koolmees, roodborstje en heggemus. Goudvink, boomkruiper, kleine torenvalk en sperwer verblijven er met periodes.

Heel uitzonderlijk kan men er ook een ijsvogel observeren. Er werden maatregelen genomen opdat hij op het terrein zou kunnen blijven: zijn aanwezigheid hangt immers af van de kwaliteit van het water en de rust in zijn gebied.

Tijdens de vogeltrek passeren ook andere vogels langs het Poelbos: fitis en tjiftjaf, zwartkop en grasmus, tortel, enz.

Het uitgestrekte gebied met het Laarbeek-, Dielegem- en Poelbos, de moerassen van Jette en Ganshoren en het Koning Boudewijnpark is een essentieel element in de voedselvoorziening voor een dozijn vleermuissoorten. Omdat die tot de meest bedreigde diersoorten in Europa behoren, erkent de Habitatrichtlijn 92/43/CEE het gebied als een speciale beschermingszone en integreert ze het in het internationale netwerk Natura 2000.

Dankzij zijn vochtige en kalkrijke bodem, heeft het Poelbos de typische flora van waterrijke kalkgronden. Spekwortel, breukkruid en clematis zijn daar mooie voorbeelden van.

De opmerkelijkste bomen zijn beuken (*Fagus sylvatica*). Een tiental heel oude exemplaren prijken op de lijst van merkwaardige bomen in het Brussels Gewest.

HOE HET WORDT BEHEERD

De Milieucommissie voor Brussel-West (vzw C.E.B.O.) tekende voor het Poelbos een overeenkomst met het Brussels Gewest voor het beheer van vier hectare in het noordelijk deel van het reservaat. Leefmilieu Brussel – BIM beheert de rest.

In het centrale bos wordt geen enkele beheersvorm toegepast zodat het typische biologische proces van natuurlijke 'primitieve' bossen er zich kan afspelen. Alleen de bomen aan de rand van het domein of langs

de wegen die toegankelijk zijn voor het publiek worden preventief gekapt, als er gevaar dreigt. Ze blijven ter plekke liggen.

De beheerders troffen maatregelen waardoor ze het zoogdieren en vogels gemakkelijker maken om zich in het bos te vestigen. Hier en daar worden de oevers van de beek aangelegd om zo ijsvogels aan te trekken. Elders zijn er nestkastjes voor zangvogels, of plekken waar vleermuizen een rustplaats vinden.

De poel en de vijver worden regelmatig uitgebaggerd om aanslibbing (een opstapeling van grond en slib) en eutrofiëring (verarming van het zuurstofgehalte in het water door een opstapeling van organisch afval) te vermijden. Het onderhoud van wegen en open plekken zorgt ervoor dat ze niet overwoekerd raken en toegankelijk blijven.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

Ten noordwesten : het Laarbeekbos.

Ten noordoosten: het Dielegembos.

Ten zuiden: de moerassen van Jette en Ganshoren en het Koning Boudewijnpark.

Oppervlakte: 9,72 hectare.

Typologie: bos, natuurreservaat en speciale beschermingszone Natura 2000.

Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.

Klassering: het bos werd als landschap geklasseerd op 18 november 1976. Vier hectare werd op 31 juni 1977 'didactisch natuurreservaat'. Dat statuut evolueerde tot gewestelijk natuurreservaat (besluit van 26 september 1989). Op 10 december 1998 kreeg het volledige Poelbos dit statuut. Bij toepassing van richtlijn CEE 92/43 is het bos van het Poelbos nu erkend als een speciale beschermingszone Natura 2000.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Het bos is open :

- van oktober tot april van 8 tot 18 uur;
- van mei tot september van 8 tot 21 uur.

In het domaniale bos van het Poelbosdomein geldt het Boswetboek.

Voetgangers en fietsers mogen alleen op de wegen en paden die voor hen zijn voorzien.

Het noordelijke deel van het gebied, dat C.E.B.O. beheert, is alleen toegankelijk tijdens geleide wandelingen van de vzw.

INFORMATIE TER PLAATSE

Hebt u een vraag of een probleem ? Neem dan contact op met :

In noodgevallen : Parkassistentie op 0497/599 99 87.

Leefmilieu Brussel – BIM : 02/775 75 75, info@leefmilieubrusseel.be.

Milieucommissie voor Brussel-West (vzw C.E.B.O.) : 02/245 55 00, jean.rommes@natagoa.be.

UITRUSTING

Informatieborden aan de ingang, vuilnisbakken.

INGANGEN

Het Poelbos in Jette wordt omringd door de Laarbeeklaan, de Kleine Sint-Annastraat en het bospad van het Poelbos. De ingang ligt in de Laarbeekstraat.

TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

De toegang is onmogelijk omdat het gaat om een niet-ingericht, natuurlijk terrein.

OPENBAAR VERVOER

Tussen 2007 en 2009 voert de MIVB een grote herstructurering door van haar netwerk om de mobiliteit in Brussel te verbeteren. Tijdens deze periode gebeuren er ingrijpende veranderingen aan de lijnen. Wij vragen u naar de website van de [MIVB](#) te surfen om te weten welke lijnen van het openbaar vervoer dit park aandoen.

Trein: station van Jette.

MEER INFORMATIE

- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over [de Milieucommissie van Brussel-West](#) (vzw C.E.B.O.).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).
- Meer informatie over [Natura 2000](#).

